

כַּשׁוּם יְהוּרָה

DISSERTATIONIS HISTORICO-
CRITICÆ
Pars Prior,

JONAM PERI-
CLITANTEM

Ex Lib. Jona Cap. 1. & 2.

EXHIBENS :

Quam

*Consensu Amplissimi Senatus Philosoph: in Re-
gia Universitate Aboensi,*

Ductu & Moderamine

VIRI Admodum Rever. atque Celeberrimi

DN. ISAACI BJÖRRKUNDI

Sacr. L. L. Prof. Ordin. Facult. Phil.

h. t. Decani Spectabilis,

Publice Examinandam proponit

ALUMNUS REGIUS

JONAS FRONSELL

W. Gothus,

*Die 13. Decemb. A. 1729. horis ante me-
ridiem consuetis.*

ABOÆ, Excud. R. Ac. Typ. JOH. KIÄMPE.

VIRO Maxime Reverend. atqve Celeberrimo
DOMINO

MAG. DANIELI
JUSLENIO,

S. S. Theologiæ PROFESSORI ordinario,
H. T. Rectori Magnifico, Consistorii
Ecclesiastici ADSESSORI Gravissimo,
Ecclesiæ Fennicæ Aboensis AN-
TISTITI Vigilantissimo,
PATRONO Aestumatissimo.

VIRO Maxime Rever.

MAG. ANDRE-

S. S. Theologiæ PROFESSORI ordina-
rio Amplissimo, Consistorii Ecclesiastici
quæ in Stadendahl/ Reso & Meriz
SIII ad-
PATRONO

*AD Deorum sacra sine muneribus accedere,
Aveis tam prospera quam adversa plene*

VIRO Maxime Rever. atque Celeberrimo
DOMINO

MAG. JONAE
FAHLENIO,

S. S. Theologiæ PROFESSORI ordina-
rio, Consistorii Ecclesiastici ADSESSO-
RI Primario, Diœceseos Aboensis AR-
CHIPRÆPOSITO, & Eccles. Aboensis
Syecan: nec non Nummens, ANTISTI-
TI Meritissimo,
PATRONO Benignissimo.

atque Celeberrimo DOMINO

ÆBERGIO,
rio, Facultatis Theologiæ h. t. Deca-
ADSESSORI Gravissimo, Ecclesiarum,
masse Deo colliguntur, ANTI-
curatissimo,
Exoptatissimo,

*apud gentes fas non fuit: presertim cum ab
dependere, nihilque rerum humanarum sine
eorum*

eorum munere geri, multo minus faustum
 posse obtinere eventum putaverint. Ad con-
 ciliandum sibi favorem Numinum suorum, va-
 ria sacrificia, & pretiosiora, & viliora, pro-
 ut modus supellectilis cujusque ferebat, obtu-
 derunt, eum simul in finem, ut venerationem
 & recordationem beneficiorum in se antea
 collatorum, penitus non esse oblitteratam de-
 monstrarent. Temerarium & ab officio meo
 plane remotum esse duxi, si ad Vestra altaria,
 PATRONI & Euergetæ Optimi, absque sacri-
 ficio, gratissimum in Vos animum exprimente,
 ob fortunæ & successus mei commendationem
 plane singularem, accederem. Respici-
 te munus hocce chartaceum, quod solum pro
 tantis beneficiis Vobis offerre queo; meque
 solito Vestro favore amplecti ne gravemini.
 Vestrum favorem, Vestrosque in me amoris
 affectus, pia semper recolere memoria, &
 quocumque me in posterum fata duxerint,
 predicare atque extollere; ut & vota pro per-
 enni omnium Vestrum incolumitate fundere ca-
 lidissima, nunquam desistam,

**MAXIME REVER. atque CELEBER-
 RIMOR. NOMIN. VESTROR.**

humillimus cliens
Jonas Fronsell.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo

Domino

Mag: JOHANNI TOLPO,
Pastori Birckalensium meritissimo, Nu-
tritio meo Propensissimo, omni obser-
vantiaē cultu prosequendo.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo

Domino

Mag. JOHANNI BRISMAN,
Pastori in Larf Westro-Gothiaē Dignis-
simo, Fautori certissimo, omnis hono-
ris cultu venerando.

Plurimum Reverendo atque Doctissimo VIRO,
Domino PETRO RUDBERG,
Ad S: Olavi Comministro Holmensi Lau-
datissimo, Fautori & Evergetæ Singu-
lari, perpetim Colendo.

VIRO Litteris & moribus spectatissimo,
Domino ANDREÆ LUNDAHL,
Inspectori Prædiorum Wredeanorum,
Håringe & Hammarstad in Suderman-
nia, vigilantissimo, Fautori Optime de
me merito, integerrimo, multis nomi-
nibus colendo.

Vestra in me beneficia, Fautores, exstiterunt tanta, ut ea dignis justisque efferre laudibus, me nullo modo posse, lubens agnoscam. Suscipite quæso in reipublicæ gratissimi animi JONAM PERICLITANTEM, tenui Minerva adumbratum, & persuasissimum Vobis semper habete, me esse animo, ut memoriam beneficiorum Vestrorum, in me abunde cumulatorum, nulla unquam temporum oblivio sit deletura. Deus Vestra domicilia, que me etiam fluctuantem inter undas adversitatum exceperunt, omni benedictione exornet & repleat, Vosque in annos bene multos, ab omni malo immunes, conservet. Sic dovet & precatur,

Plurimum Reverend. Præclarissim. Doctissim. & spectatissim. Nomin. Vestr.

Devotissimus cultor
A. & R.

Proœmium.

Undus, in quem propter prævaricationē protoplastorum; relegati sunt mortales, non nisi domicilium variis miseriis refertissimum dici meretur. Vix enim heic dies existit; qui non aliquid tecum afferat adversi: sedata namque una, altera statim exsurgit calamitatis procella; adeo ut vita humana, ceu navigium fluctibus maris æstuantis expositum, miseriarum ac adversitatum tempestatibus quoque sic objecta. In tantis tamque multis

A tis

2
tis homini obvenientibus malis ;
si non alio, certe hoc se erigere
potest solatio, quod non uni vel
alteri, sed per plurimos hæc fors
contingat atque eveniat, ut so-
cios secum periclitantes indies
tere conspiciere possit : adeo ut
vetus adagium, *solamen miseris so-*
cios habuisse malorum, etiamnum
multos erigat : nam ærumna, quæ
communis est, habet aliquid le-
vamenti. Exemplis eorum, qui
periculis, infelicibus quibusvis ca-
sibus, mortique etiam expositi
atque destinati fuere, sed modo
quodam certe mirabili exinde in-
columes evaserunt, tam sacræ,
quam profanæ historiæ abun-
dant. Inter alia, quæ in sacris
commemorantur pandectis, emi-
net Prophetæ Jonæ casus. Cujus
tam periclitationem, quam post-
ea miram conservationem, dum
exponere constitui, tuam Le-
ctor B; imploro atque sollicito

hu-

humanitatem & benevolentiam, ut hosce meos conatus fronte aspiciere serena, benigne suscipere, inque partem meliorem interpretari haud dedigneris. Nam præter rei familiaris inopiam, quâ summa laboravi, cum molestis etiam fortunæ aliis huc usque fere mihi conflandandum fuit: quæ incommoda profectum in litteris meum admodum retardarunt atque impedierunt. In alias enim atque alias septentrionis oras jactatum, vitæ sustentationem sæpius lucrari, quam bonarum artium mercaturam exercere, pretiosissimumque ætatis tempus aliorum ministeriis, iisque interdum ab instituto remotioribus, impendere, me fors sinistra coegit. Cum autem per casus varios, & rerum discrimina plurima, ad hoc illustre Athenæum accessissem, dubius diu hæsitavi, num in lucem publicam aliquid

unquam emittere rerum mearum
 permetteret angustia. Verum a-
 mor litterarum, quas in deliciis
 semper habui, hanc discussit du-
 bitationem, & animum ita ere-
 xit, ut noxam ignaviæ & negli-
 gentiæ aliquo modo declinandam
 putarem. Quapropter specimen
 quoddam tenuitatis ingenii exhi-
 bere, quam animum abjicere o-
 mnem, consultius duxi. Ad il-
 lud vero perficiendum, præter
 monita aliorum, non minimum
 præclara hæc Plinii verba exsti-
 mularunt: *Habet has vices conditio
 mortalium, ut adversa ex secundis,
 ex adversis secunda nascantur.*
 Hujus ideo Prophetæ fata, in
 misericordiæ, amoris & potenti-
 æ divinæ, periclitantes auxilii ex-
 fortes non derelinquentis, recor-
 dationem & considerationem, ex-
 planare decrevi; Tuum est, Le-
 ctor optime, de hisce dextre ju-
 dicare; quod si ex voto mihi
 con-

contingat, me tibi non minimum debere officium testabor.

§. I.

Nomen & originem Prophetæ describit.

Oblata jam nobis ansa de Propheta Jona differendi, non adeo multum de nominis significatione & Etymologia nos esse sollicitos convenit, cum eam nemini, qui vel gustum quendam sacrarum literarum est affecutus, incognitam esse existimem. Valet enim vox Hebræa יונה & columbam & oppressum. Hoc nomen casu ne, an consilio, Prophetæ sit datum, dicant alii: certe causas, cur hæ duæ allatæ significationes ei possint adsignari, ab eventu quidem haud inepte affert Johannes Schützen: ut nimirum columba Noacho in arca diluvii periculis exposita, lætum

in

in apportando olivam dedit auspiciū; ita ille Ninevitis olivam pœnitentiæ ab interitu liberantis attulit salutarem; ut eam avium rapacium violentia sæpius insectatur atque opprimit; Sic ille adversitatum impetus quam maxime fuit expertus (a. De ortu vero & origine tam inter Christianos, quam Judæos scriptores quondam disceptatum fuit. Nonnulli cum Talmudistis, utpote E-piphanius, Dorotheus, allegante Illustrissimo Pfeiffero, filium viduæ Sareptanæ, ab Elia a mortuis resuscitatum, eum esse contendunt (b. Quod veritatis limites aperte transgreditur, cum vidua illa Phœnissa & Sidonia, hic vero Hebræus fuerit, ut de semet fatetur עברי נכרי (b. Discrepan-tia temporis hoc quoque destruit: filius enim viduæ ab Elia excitatus fuit initio imperii Achabi, a quo ad Jeroboamum 2: dum, sub quo

quo noster vixit, anni intercessere
 nonaginta (d. Tarnovius Rabbi-
 norum traditioni nimium tribu-
 ens, eum fuisse juvenem ab Eli-
 ſæo in unctionem Jehu emiſſum,
 argumentis ab omni dubitatione
 non remotis probare annititur (e:
 inaugurationem enim iſtam an-
 nis ſupra ſexaginta antea factam
 fuiſſe liquet. Grotius alluſione
 nominis Amittai, nec non con-
 venientia אִתְּיָאֵי cum יָאֵי deceptus,
 ei e Græcia ortum adſcribit, con-
 tendens vates ibi quondam Amy-
 thaonidas dictos (f: qui tamen
 non ex Amittai, quin potius ab
 Amythaone auguris Melampodis
 patre originem nominis traxerūt.
 Ariona a nautis in mare ejeſtum,
 Corinthumque a delphine aſpor-
 tatum, alii pro Jona, ex caſu &
 veſtigiis in nomine ejus exſtan-
 tibus ſeducti, venditant. Hiſce
 aliisque falſis de eo conceptis o-
 pinionibus omiſſis atque rejectis,
 testi-

testimonio Saræ & aliorumq; Clarissimorum virorum consensu suffulti, patre Amittai, e Gath Hopher in tribu Zabulonis, non longe a Diocæsarea mare versus Tiberiadis sita, ortum fuisse Jonam statuimus (e: facta enim per sortem divisione terræ Canaan a Josua, hunc tractum posterius Zabulonis, e quibus originem ille duxit, occuparunt (b.

(a Johannes Schüßen in Apparatu Biblico Tom. II. pag. 895.

(b Pfeifferi Praelectiones in Jon. Tom. Op. II. pag. 1138. (c Jon. cap. 1. 9.

(d 2. Reg. 14. 25. Michael Waltheri Harmon. Bib. pag. 681. (e Tarnovius in Jon. pag. 2. (f Grotius in

Jon. (g Calovii Biblia Illustrat. pag. 822 Buddei Hist. Eccies. v. Test.

pag. 590. (h Jos. 10. 12.

*Tempus, quo vixerit & propheta-
tarit, indicat.*

Persecutiones & calamitates cum exceperint ceteri, qui inter Judæos & Israelitas vaticinati sunt Prophetæ; & nostrum eandem expertum fuisse sortem non dubitandum arbitror. Nam sub imperatoribus & regibus, verum Dei cultum rejicientibus & contemnentibus, malitiam, impietatem & quævis vitia impune suos obtinere successus; sed pietatem & vitam ad legis divinæ normam ritè institutam raro commendari aut promoveri, ejusque sectatores ac defensores perversorum machinationib⁹, insidiis, calumniis & opprobriis ad extremum usq; affligi, insectationibusque peti, & dogmata eorum pro ludibrio, risu atq; contemptu quam sæpissime haberi, deprehendimus. **Tem-
pore**

pore Jeroboami 2:di, filii Joasi,
 gentem Israeliticam a vero Dei
 cultu ad idola seqvenda & sacran-
 da more majorum seducentis, re-
 gnante apud Judæos Amazia, re-
 bus humanis interfuit Jonas. In-
 ter Prophetas, quorum scripta
Ἰεὸνᾶς nostris teruntur mani-
 bus, primum locum si non obti-
 nere, haud immerito inter pri-
 mos numerari posse videtur no-
 ster, cum neque majores illi, ne-
 que minores in suis scriptis tantæ
 vetustatis documentum fere reli-
 querint ullum (a. Hisce non tan-
 tum Chronologi Clarissimi & fide
 dignissimi consentiunt; sed etiam
 victoria, quam Jeroboamum a
 Syris reportaturum prædixit, ea
 comprobatur. Veri simile namque
 est, in re instanti ac imminente
 prædictionem hanc a Jona editam
 fuisse. *Anno*, (inquit scriptor sacer,) *decimo quinto Amasie filii Joasi regis*
Judæ, regnavit Jeroboam filius Joa-
fi

si super Israel in Samaria quadra-
ginta annis & uno, & fecit malum
in oculis domini, nec recessit ab o-
mnibus peccatis Jeroboami filii Nebat,
qui peccare fecit Israel. Ipse re-
stituit terminos Israelis, ab eo quo
venitur Hamath, usque ad mare so-
litudinis, juxta sermonem Domini
Dei Israel, quem locutus est per ma-
num servi sui Jone Prophete filii A-
mittai, qui fuit de Gath Hopher (b.
 Sub hujus imperio flagella, aut
 externas in corpore vexationes &
 tormenta, eum perpeſſū fuisse asse-
 verare nequeo, quum rabiem hu-
 jus regis tantum invaluisse nus-
 quam legamus, ut legatos Ma-
 jestatis cœlestis flagellare, mor-
 teque nefaria trucidare ausus sit:
 quanquam de solo vertendo mi-
 nus videatur dubium (c. Con-
 vicium vero & calumniis sæpius
 Jonam affectum fuisse, probabi-
 le est: certe ob neglectum & im-
 pedimentum seminis divini a
 se

se suisque collegis large & abundanter, inter gentem multis magnisque aliis beneficiis condecoratam, sed variis vitiis adulteratam, sparsi, afflictiones animæ habuisse frequentes, affirmari potest. Quando autem munus propheticum suscepit, aut quamdiu illud in terra sancta obierit, non liquet. Veritati contrarium non videtur, illum isto tempore prophetiam edidisse ampliorē, quam nosmet hodie conspiciamus: sed ea vel litteris non est consignata, vel ad oculos nostros non pervenit, ut vult Polus (*d.* Nam donis a Deo ad illud officium administrandum eum ornatum fuisse præclaris & egregiis, operamq; indefessam ea exercendi assidue præstitisse, non in incerto ponendum est: quum id ex eo maxime eluceat, quod Ninevitas tantis tenebris & flagitiis involutos tam brevi tempore

ris spatio correxerit, & in viam
 rectam deduxerit. Et quod ad
 ministerium ipsius Jonæ attinet,
 credo causam, cur reliqua ejus va-
 ticia in luce non conspiciantur
 publica, fuisse inopinatum ipsi a
 Deo injunctum mandatum; ad
 exteras abeundi nationes, adeo
 ut commodum visum non fuerit,
 ea calamo comprehendere; quæ
 voce viva Israelitis proposuisset.
 In Assyria ea prædicare aut di-
 vulgare, parum utile cognovit,
 tum ob diversas imperii Israeliti-
 ci rationes, tum ob novelli gre-
 gis Ninevitiæ ruditatem, cui *τὰ*
χειρῶνα τοῦ Ἰησοῦ ἀρχῆς τῶν λόγων τῶ Θεοῦ
 maxime instillanda & simpliciter
 inculcanda erant, non typorum
 involucris & rituum apparatu ve-
 stienda. Scripta vero illa confi-
 cere, & ad populares suos trans-
 mittere; si in Assyria; ut qui-
 busdam visum, manserit, non
 necessarium duxit; cum se præ-
 sente

sente tam parum habuissent fructus.

La Buddei Hist. Eccles. V. T. pag. 500. conf. Pet. Dan. Fuctii Demonstratio Evang. pag. 497. (b 2. Reg. 14. 23. seq. (c Amos. 7. 10. seq. (d Math. Poli Critica Sacra Volum. III. pag. 180.

§. III.

*In causas fugæ inquirere
studet.*

CUM vero apud gentem Israeliticam, levitate atque inconstantia regum in vera religione depravatam, emolumentum perquam exiguum, vel forsan nullum facere potuisset, exinde ad alias gentes ablegatur. Hanc sibi injunctam legationem obire recusans ad oppidum in tribu Danis maritimum, ob portus commoditatem, magnamque negotiatio-

tionem haud incelebrem, Japhun-
tem, Græcis deinde Ἰάπωνες, a
Saracenis hodie Jassam appella-
tum, se contulit, ut cum navi-
giis exinde solventibus negotium
demandatum evitaret. Causas
fugiendi Jonæ, rationi nimium
tribuendi, varias occurrisse non
negamus; Sacri tamen codicis
verba, Prophetam non adeo o-
manipræsentia divina se subdu-
cere, quippe quam declinari non
posse haud ignoraret; quam mu-
neri sibi a Deo injuncto se subtra-
here voluisse innuunt. Nam *a
facie Domini fugere*, idem est ac
nolle stare coram Deo, seu mini-
sterium detrectare (a. Sive etiam
locum præsentia Dei gratiosæ, u-
bi se dictis, factis & miraculis
manifestum præbet, evitare &
relinquere studuit, quem ultra
terram promissam non dari forte
putabat. Patres quidam ecclesiæ
primitivæ, & nonnulli item ex re-
cen-

centioribus, *Didantini* & nimii timoris eum reprehendunt, existimantes veritum fuisse, ne in vitæ periculum apud potentissimum regem Assyriorum; & populum variis flagitiis infectum, incurreret; vel saltem sublata pœna pro falso haberetur proclamareturq; Propheta (*b*: Metum: quidem prioris istius mali apud Jonam in tentatione multum valuisse, negari nequit. Quod autem ad posterius membrum attinet, istas eum fovisse cogitationes ex imminentis pœnæ denuntiatione constare non potest: quam si maxime non absolutam sed conditionatam novisset; interveniente pœnitentia servati, eum minime derisissent: conditione vero non impleta, interitu suo veritatem vaticinii probassent. Nec detuerre, qui existimarent, Jonam hanc legationem ea de causa subterfugisse, ne Israelitis, toties ad vi-

ræ emendationem a se suisq; col-
 legis admonitis, nondum tamen
 jussui divino obtemperantibus,
 tanquam peculio Dei quidquam
 conciliaret pudoris; quum alio-
 quin Israel ob contemptum Jeho-
 væ & gravissima scelera apud e-
 xoticas gentes tunc pessime au-
 dired. Causam tamen ejus fugæ
 potissimam ac evidentissimam fu-
 isse amorem in patriam, putant
 viri Clarissimi. Animo enim pro-
 spexisse, ceu vates, creditur, As-
 syrios Israelitis in pœnam serva-
 ri; ideoque eam suo ministerio
 noluisse maturare, sed apud pa-
 trios lares suorum expectare ma-
 luisse conversionem, quâ istam
 evitare possent calamitatem. A-
 lias si fata ad penates illum re-
 ducerent, felicitatis Ninevitarum
 auctorem, calamitatumque sua-
 rum causam eum proclamarent
 populares. Ceterum ignoscant
 eruditi, quod dubia hæc nonnulla

movere, & modeste dissentire autem.
 Nulla enim tunc temporis adhuc exstabant signa, ex quibus colligere potuissent atque ominari Israelitæ imminens sibi aliquando ab Assyriaco imperio periculum, florente præsertim regno Syrorum. Neque ideo quod vates erat Jonas, cujusque rei futuræ, etiam non revelatæ, cognitione erat instructus. At revelationem peculiarem de ista re habuisse tanto magis dubitari potest, quanto certius expostulationes ipsius cap. Prophetiæ ultimo, & indignabundi æstus evincunt, se vaticinium illud de excidio Ninevitarum, saltem temporario, absolute & sine conditione implendum credidisse. Verum aliter plane nimius ille in suam gentem affectus penes Jonam se exseruisse videtur. Nimirum insolitum non tantum, cum nullius ante se Prophetæ, cui talis im-
 posita

posita esset legatio, haberet exemplam; sed quod magis, fœderi divino contrarium duxit, si populum, quem Deus sibimet in peculium & heredem suorum beneficiorum elegisset, desereret, & ad exoticas se converteret gentes, quarum a moribus & conversatione omnes cordati & in vera religione firmiter perseverantes Israelitæ semper abhorruissent. Probabile itaque est, & Jonæ eam hæsisse opinionem, quasi Israelitis solis Divina Majestas sua addixerit statuta, cum aliis gentibus minime communicanda. Quam sententiam quia cum novo isto mandato conciliare non potuit, ideo se tam diu subtrahere conatus est, donec ista ablegatio vel cessaret, vel alteri injungeretur. Quicquid autem horum in animo habuit, causæ neque allatæ, neque aliæ occultiores, quidquam ejus contumacia

ciam excusant, quo minus e vestigio Domini vocanti obtemperare, eiqve omnem committere eventum debuisset. Nam licet Divina clementia in Israelitas beneficia cumularet abundantia; tamen a gratia sua alias gentes prorsus non exclusit, sed eam promiscue omnibus permisit. Quv itaque ipse his voluntatem suam per legatos & Prophetas revelare vellet, & Jonæ idem quod Petro observandum erat, *μη κοιραναι α̅ ο̅ Θεος εξαδάπιστρ* (c

(a 1. Reg. 17. 1. Deut. 10, 8. Luc. 11. 9. (b Pfeifferi dubia Vexata Centur. 2ta loc. LXXXV. (c Act. 10. 13.

§. IV.

Locum, quo fugere intenderit, investigat.

Post varias deliberatiões ad portum joppensem se confert, navem.

vemq; ad loca tendentē remotissi-
ma soluto in antecessum nauo,
conscendit; non eo tamen animo,
ut certum fugiendi terminum sibi
non proponeret, sed quo ventus
eum duceret, circumvagari desi-
deraret, ut volunt nonnulli, vo-
cabulum שֵׁשׁ יָם appellative de
mari, vel strictius de Oceano, non
proprie de certo quodam loco,
urbe aut regione interpretantes
(4. Verum cum eum in finem
non conficiantur naves, ut in
mari tantum errent, ad certum
non contendentes locum; sed ut
harum ope atque beneficio indi-
gentiæ rerum necessariarum com-
modissime subveniatur: absur-
dum foret, de hac Jonæ vectoria
aliud cogitare. Summo enim
Numini non est visum, unicui-
que regioni tantam rerum ab-
undantiam suppeditare, ut nulla
bonorum laboraret inopia; sed
placuit ei mortales hoc modo ad
mu-

mutua officia exercenda obligare: cui obtinendo fini res nautica peropportunum inventum est subsidium. Si autem vel maxime fugam Propheta non constituisset certam, id tamen de ceteris in eodem navigio commorantibus non est existimandum, præsertim quum illud mercibus, quas transportare decreverint, onustum fuisse, vocabulum לִּי הַיָּם innuat (b). Et cum portorium tantum pro se solvisset, ad nutum ejus, vagum si desiderasset instituere cursum, gubernator navem non direxit. Haud difficulter exinde colligi potest, navem, quam conscendit Jonas, certam sibi destinasse mentam, eoqve in portu Joppensi signatam forsan fuisse indicio, quod locum, quem petere vellet, monstraret. Quapropter habito respectu materiæ substratæ, תְּרַשִׁישׁ non appellativam, sed propriam significationem heic habere existi-

sti-

stimamus, postulante id maxime
 in locali: potius itaque & rectius
 mare, quod distincto mox no-
 mine \square appellatur, dici potest
 via, quam meta, ad quam nau-
 tæ suum direxerunt cursum. Sed
 restat nodus fere intricatissimus,
 ipsius scilicet loci indagatio, cum
 heic diversæ auctorum nobis ob-
 veniant sententiæ, ut difficillimum
 sit verissimam eligere: quare eas-
 dem leviter tantum attingere, ad-
 jecto nostro qualicunque judicio,
 satis esse ducimus. Plurimi, iiqve
 magni nominis viri, locum hac
 fuga quæsitum, fuisse Tarsum,
 metropolin Ciliciæ, contendunt: alii
 Carthaginem in Africa: qui-
 dam Tunes five Tunetum, cum
 hæc urbs Arabice Tarsis dicatur.
 Nos vero cum Pfeiffero aliisque
 clarissimis viris, Tarsum, quo
 fugere voluit Proph: Jonas, fuisse
 Tartessum urbem in Hispania ad
 fluvium Bætin, hodie Qvadalqvi-
 virum

virum dictum, aut non procul inde sitam, haud inepte statui putamus (: Nam non dubitandum, quin in locis a terra sancta longe remotis se abscondere vellet. Occasionem præterea habuit idoneam, si non meliorem, huc se conferendi, quam ad alia loca, propter multitudinem illuc navigantium. Hispania enim tunc temporis commercia cum ceteris nationibus exercuit frequentia propter copiam metallorum, quibus ut mater fecunda admodum abundavit: namque auro, argento, chalybe, ferro, plumbo etiam atque stanno, totam ferme Hispaniam scatuisse referunt Plinius, Mela, aliique (d. Ad urbem hanc mercatura florentissimam per plurimam etiam exterarum nationes, itinera maritima negotiandi causa confecerunt frequenter, eam præsertim ob causam, quod ibi pretio longe mino-

ri, quam alibi, metalla permu-
tari possent. Celebre hoc empo-
rium sacer codex etiam non mi-
nimum commendat: *Tarsis fuit*
negotatrix tua propter copiam omnium
diuitiarum: in argento, ferro, stau-
no, plumbo dantes tibi merces (e. No-
minis Tarsis in Tartessum, &
contra, permutatio facile fieri
potuit vel ab ipsis Phœnicibus,
qui frequentes eo commearunt,
tantamque exinde auri & argen-
ti vim deportarunt, ut teste Ari-
stotele ex argento anchoras con-
flaverint: quæ res eos adeo in-
flammavit, ut mult eorum tan-
dem ibi suas fixerint sedes. (f

- (a Hieron. in *Jm.* confer Pfeifferi *Du-*
bis vexata Cent. IV. loc. LXXXV.
(b Pfeifferi *Prælect. in Jm.* confer
Jm. I. s. (c Pfeiff. Dub. vexat. lo-
co antea citato. (d Sam. Bochar-
tus in Phaleg. pag. 189. seqq. (e He-
zech. 27. 12. (f Henr. Kipping. dis-
sert.

*sert: prim. de expeditione mariti-
ma pag. 724.*

§. V.

*Sortilegium ad insurgentis procel-
le auctorem deprehendendum ad-
hibitum, excutit.*

CUM jam in navem una cum
ceteris, qui ad eundem ter-
minum properarunt, descendis-
set, ex itinere, quod sine dubio
ingenti cum festinatione Joppen
confecit, defatigatus, vires recre-
andi gratia ad somnum se com-
posuit. Expansis interim velis
vento se commisit navis; sed prove-
ctam aliquantum in altum vehe-
mens excipit procella: quam pre-
cibus ad idola sua cum sedare non
potuissent, causam tempestatis ex
superstitione & ignorantia genti-
um per sortes exquirere tenta-
runt, existimantes auctorem ma-
li hoc modo commodissime posse
se

se deprehendi. De modo autem
fortiendi, quo heic usi fuere nau-
tæ, non adeo constat, quum va-
ria sortium olim habuerint vete-
res instrumenta: taleolis enim li-
gneis seu tesseriis, globulis, cal-
culis, fabis etiam nigris & can-
didis luserunt, vel schedulis rem-
notarunt: in castris apud mili-
tes lapillis sortiri consuetum fuit.
Neque improbable videtur, eos
heic vel schedulas nominibus for-
tientium signatas usurpasse, eam-
que ex urna aut sinu protraxisse,
quæ nomen Jonæ repræsentavit;
vel etiam plures sortium species
contulisse; vel eandem ob mayo-
rem evidentiam sæpius iterasse,
quod ex plurali *סלמ* in textu con-
cludit Pfeifferus (1. Quæri hic
haud inepte potest, num sortile-
gium hoc nautarum sit proban-
dum. Necesse est ante omnia,
discerni gradus sortium & gene-
ra; quarum alias cum Clarissimo
Peuce-

Peucero (b) politicas, alias divinas, alias divinatorias statuimus. *Divinam* appellamus præcipue ejusmodi *sortem*, quæ in singulari casu negotioque hominibus inexplicabili, specialiter divinitus mandata, nec aliis in exemplum trahenda est: qualis erat, cum Josua auctorem anathematis sorte exquisitum produxit (c. *Politica* vero *sortes*, quas & decisorias & consultatorias vocant, sunt, quibus res arbitrio humano subjectæ, sub conditione incerti eventus, determinantur. Sic idoneæ sæpe personæ designantur ad certas functiones: sic imperans milites certos pericula adire jubet, vel in delictis dispensat: sic privati hereditates, legata, & similia distribuunt, vel in genere aliquando consilia capiunt. Non adversatur quidem neque sacræ litterarum, neque Juris naturalis auctoritati, usus legitimus politicæ hujus

hujus consuetudinis sortiendi; neque circa eventum providentiæ divinæ concursus negatur: pro speciali tamen voluntatis divinæ revelatione, necessariaque agendi norma nobis præscripta haberi non potest. *Divinatoria sortis* variæ constitui solent species. In genere est, quâ res humanæ rationi impervias explicare, id est, aut futura contingentia prædicere, aut alioquin latentes causarum abstrusarum nexus solve-
re aliquis tentat. Hæc extra casum specialis mandati divini non putanda est licita, quum magna sit arrogantia, Deum ad manifestandam voluntatem suam sic adigere velle, aut eam manifestatam sibi imaginari, ubi nulla ejus revelatio monstrari potest. Alioquin divinatio illa aliquando in terminis stultæ superstitionis subsistit, aliquando in nefandum degenerat scelus, si v. gr. hominis cædes similisve actus eam sequatur (d.

Nempe omnis sortitio in tantū est
 vitiola & injusta, in quantum Di-
 vina auctoritate destituta, invo-
 lat magisterium rerum sphaeram
 humanæ cognitionis excedenti-
 um, & proximi damnum pernici-
 emque intendit, ejusque adeo a-
 morem violat. Hinc itaque de
 sortilegii quæsitī moralitate judi-
 cium expeditius ferre licet: sci-
 licet minime id approbandum
 esse; sed injustum, impium & su-
 perstitiosum æstimandum est hoc
 nautarum consilium, sola diffiden-
 tia & sua ipsorum temeritate ad
 fortes confugientium, quibus
 causa urgentis mali detegeretur.
 Egregie quidem Peucerus de sor-
 tibus divinatoriis; *que si eo, in-
 quit, sine instituuntur, ut exploren-
 tur futura, & latentes rerum caus-
 sæ, diffidentia quadam de DEI vo-
 luntate, deque cura & protectio-
 ne nostri, aliisque de causis quibuscun-
 que prohibitis lege Dei, dicit vox Di-*

divina: non inventiatur in te *ΠΙΠΙ* i. e.
fortilegus: est enim Βδελυγα Domi-
no Deo suo (c. Ceterum quomo-
do idem Auctor fortitionem hanc
in Jonæ caput ad divinas reterat
sortes & pari gradu cum forti-
legio Josuæ eandem collocet, haud
dispicio, quum ingens inter ea
discrimen facile se prodat. Hæc
enim a nautis desperabundis pro-
prio ausu est arrepta, ubi ne ve-
stigium quidem Divini alicujus
præcepti apparet: illud expresso
mandato Dei, adeoque speciali
privilegio munitum est, neque
ad alios, quibus eadem auctori-
tas luculenter non est concessa,
pertinet, quum ex particularibus
universalia deducere non sit tu-
tum. Alioquin idem & nobis i-
mitari, similiqve indagationis vi-
a scelerum auctores exquirere, &
exquisitos suppliciis afficere lice-
ret: quod ne ipse quidem Peuce-
rus admittit. At divinam appro-
ba-

bationem huic actui nautarum peculiariter adfuisse, ex eo quod tam illustri *διαιρέσει* Divinæ documento sit insignitus, non magis concludi potest, quam ipsam Jonæ fugam summo Numini placuisse, ideo quod divina providentia eandem stupendo plane modo in gloriam suam & multorum salutem direxit. Non enim quicquid gubernat Deus, idem etiam probat. Sortem quidem non casu fortuito, sed dirigente Domino cecidisse omnino statuimus, siquidem *כמהו כל משפטו* *א* *a Jehova est omne judicium* seu ratio ejus. Quod quemadmodum de prioribus sortium generibus, divinitus sive mandatis sive permis- sis, quippe in re licita & legitimo modo institutis, omni caret dubio; ita eodem Numine sapienter moderante, etiam superstitionem alioqui sortem, humana temeritate susceptam, nonnunquam recte

recte cadere haud inficiamur: Inde tamen minime sequitur, ipsam etiam superstitionem & temeritatem probari, aliisque imitandam commendari (g. Præter ea vehementem illam & violentam tempestatem non unice ob Jonam esse immittam, dicere auisim, quum Deus omnipotens reluctantis Prophetæ contumaciam mille aliis modis coercere & castigare novisset, nisi hunc casum & in aliorum reprehensionem ac medelam convertendum duxisset. Scilicet nautæ in fugitivi hujus Hebræi delicta sollicitè inquirunt, suam ipsorum culpam vel ignorantes vel negligentes. Nam homines diversarum nationum & religionum in navi congregatos fuisse probabile est, quibus singularis peculiaris erat Deus, Sidonis Astarte, Asdodæis Dagon &c. ad quos & tunc voce quantacunque potuere, vatium instar Baali-

tarum (b, conclamaverunt, וְיָנִין
 וְיָנִין לֵאמֹר quisque ad Deum suum,
 opem eorum enixe implorantes.
 Hos itaque stultitiæ ipsorum con-
 vincere, & vanitate auxilii ab i-
 dolis impetrandi demonstrata, ad
 magnum maris, terræ, cœlique
 Deum cognoscendum, celebra-
 dum & Sacrificiis venerandum, &
 re & Prophetæ sermone adigere
 voluit. Ut nihil dicam de fama
 miraculi ad plures divulganda,
 & aliis quæ adduci possent mo-
 mentis (i. Ex hisce liquere puto,
 quod positum erat, nautas heic
 injuste ad sortes ducendas se con-
 vertisse, quatenus absque prævio
 Dei mandato in rem cum dispen-
 dio vitæ humanæ conjunctam e-
 asdem adhibuerunt: nullus enim
 suæ, nedum alterius vitæ, præ-
 ter ipsum Deum, & justo ordine
 eos qui ejus gerunt vices, domi-
 nus est.

ca Pfeifferi prælect. in Jon. (b De Di-

vinat. gener. & titulo de foribus pag.
 37. (c Jisu. 7. 14. 18. (Tit. obsero.
 in Puffem. lib 1. cap. 15. (e l. c. pag.
 420. (f Prov. 16. 33. (g confer Geier.
 in Prov 16. (h 1. Reg. 18. 26. (i Tar.
 nov. in Jon. pag. 47. 48. 49.

§ VI.

Ejectionem in mare a nautis factam examinat.

F executione consilii suscepti perfungi tandem decernunt, atque e navi illum ejectum, undis maris exæstuantis absorbendum committunt. De moralitate hujus facti paucis est disquirendum. Rabbīnorum varias conjecturas de Jonæ projectione heic adducere parum necesse videtur: perhibent enim nautas eum non statim totum, sed primum ad talos, deinde ad genua, rursus ad medium corporis, et ultimo ad cervicem demersisse, et subinde

retraxisse; at cum, eo merſo mare quieſcere, retracto vero priſtinam recipere vehementiam cognouiſſent, re desperata penitus demiiſiſſe (4. Non inficiandum, nau-
tas in conſervando Jona admodum ſollicitos fuiſſe, curamq; & operam adhibuiſſe ſatis magnam: attamen ſi rem recte ad normam legis conſideremus, a culpa im-
munes æſtimandos non putamus. Ordinem actuũ ſeqvamur. Qualis ſortitio, tale inde formatum ju-
diciũ: quandoquidem ex prin-
cipio pravo non niſi fallaces du-
cuntur conſiſiones: haud ſecus
ac rivos e ſcaturigine impura ma-
nantes, & ipſos eſſe turbidos vide-
mus. Sortilegium ipſum ſupra jam
injuſtum & illegitimum fuiſſe pro-
bavimus: neque vero id quod inde
illatum eſt, aliam obtinebit
rationem; ſed pariter illicitum
atque temerarium eſſe neceſſe eſt.
Nautæ ſortes has per nefas ductas
pro-

pro certo & legitimo indicio præcipitanter arripiunt, Jonamque iis reum designatum temere pronuntiant, rationem vitæ delictique modum poscere illum ausi. Nondum enim ista sententia alio argumento, quam lubrico sortium casu nitebatur. Hinc de sequentium actuum moralitate constat. Namque porro elicitæ ipsius Jonæ confessione, primum quidem majestate celebrati ab eo Jehovæ perculsi, nec dum justam sibi & sufficientem satis ejus exterminandi causam nacti; nihilominus eum tanquam sortium judicio damnatum ad pœnas deposcunt, optione quamlibet ipsi relicta. Denique lata in se ab ipso mortis sententia, & pœna κατὰ νόμον de finita, facile nautæ perspiciebant, nihil quidquam juris in vitam ejus his actibus sibi adnatum esse, quippe qui nihil mali in eos commisisset: unde & conscientia ta-

citi, innocentiam ejus aperte te-
 stati sunt (b); siquidem lege natu-
 ræ dictante neminem esse læden-
 dum norunt. Sed neque idone-
 os se ad causam Dei decidendam
 judices agnovere, neque eandem
 tuto credidere sibi esse commis-
 sam, ut executioni mandaretur:
 unde & sortilegio suo diffisi ad
 preces & novum elabendi nisum
 convertuntur. Hactenus quidem
 bene. Ceterum quidni in eodem
 persistere proposito? Cur tandem
 demerferunt innoxium? Dicas,
 urgente id necessitate factū: haud
 secus ac ubi duo vel plures in ta-
 bulam aut partem navis confra-
 ctæ unam inciderint, quæ tanto
 oneri ferendo non est; moralium
 Doctores licere ajunt uni detur-
 bare inde alterum, ne ambo simul
 pessum eant. Verum dispar o-
 mnino est illud exemplum, quod
 de sola sarcina physica agit; heic
 autem de morali erat quæstio.

Ne-

Neque enim navigium videtur
 in eo adhuc fuisse statu, ut uno
 homine retento in fundum grava
 retur; sublato autem servaretur.
 Ideoque satius erat, si ita fors tu-
 lisset, naufragium subire, quam
 ad subsidia injusta confugere.
 Quanto itaque laudabilius est ex-
 emplum Centurionis Julii, qui
 non minora fortasse procellarum
 pericula, longiori certe tempore,
 ut videtur, sustinuit: & tamen
 naufragii malum expectare, quã
 de expositione cogitare, aut Pau-
 li & captivorum cædem militi-
 bus permittere, maluit. Porro
 dixeris, volenti non factam inju-
 riam. De voluntate Jonæ mox
 dispiciendum. Si autem directe
 & absolute voluit Propheta hoc
 exitu defungi, debebat nautis hoc
 tanquam miserandum hominis
 desperabundi & extrema agitan-
 tis consilium obvenire: quum ne-
 mo facile nisi mente motus, sva-
 vissi-

visissimam rem, vitam suam sponte
 projicere credatur: Ουδεις γάρ
 ποτε την εαυτης σάρκα εμισησεν, ελκ' εκλεγει
 Φει και θάλπει αυτην (d. Quid certe
 casu etiam volenti injuria fieri po-
 test. Verum enim vero si abso-
 luto voluntatis motu Propheta ad
 expetenda hæc fata ferebatur,
 vix a crimine ἀδοχειας liberari
 potest. Sed contrarium facile pa-
 tet. Si enim absolute morti se de-
 vovit, prompte etiam, aditu pa-
 tente, nemine cohibente, in e-
 am ruisset: certe expeditius pote-
 rat unico ipse saltu in medias se
 undas præcipitare. Quid autem
 tamdiu moratur? Quid tardas a-
 liorum præstolatur manus? Ap-
 paret itaque consilium de κατ'απορ-
 ρισμῶ datum cum conditione esse
 intelligendum, si nautis ita vide-
 retur, aut si aliter evitari nequi-
 ret. Ut taceam, metuere simul
 potuisse, ne per temeritatem &
 violentiã nautarum graviori mor-

tis genere præveniretur, ideoque
 isthoc suggestisse. Vel permissi-
 ve potius, ut innuimus, loquitur:
 ejicerent sane ipsum, si tempesta-
 tem sedatam velint. Satis enim
 jam cognovit ipse culpæ suæ gra-
 vitatem, & ultricem summi Nu-
 minis manum, cujus vindictam se
 nullo modo effugere posse perspe-
 xit. Namque hæc omnia, cæli
 asperitatem, ventorum violenti-
 tiam, implacabilem maris æstum,
 undarum tumorem, sortium in-
 diciam, cetera, in suum esse ca-
 put destinato directa: sic fugiti-
 vum reprehensum, sic ad pœnam
 deposci, nullamque elabendi viam
 superesse, conscientia percussus
 reputabat. Quovis itaque dignam
 supplicio contumaciam suam du-
 xit, & hoc forte sævientis maris
 piaculo cœlestes iras mitigatum
 iri in comitum incolumitatem ar-
 bitrabatur, si Deo ita porro vi-
 sum foret eventum dirigere, ut
 ipsum

42.
ipsum ejiciendum statuerent. Quod ad se attinebat, cum serio pœnitendo ad clementiam divinam suppliciter contingeret, de salute sua ei commissa nonangebatur. Concludimus igitur, Jonam quidem pœnam hanc esse commeritum, a comitibus tamen suis eandem haud juste perpeffum: quum obligatio subeundi pœnam, ab aliquo contracta, non statim cuilibet jus eandem exigendi adqvirat.

(a confer Pfeifferi prælect. in Jon. (b Jon. 1. 14. (c Act. 27. 14. seqq. (d Epl. 5. 29.

§. VII.

Absorptionem a pisce demonstrat.

Fiecto Jona mira sequitur malicia & tranquillitas maris: unde apertius tandem argumentum nautis est subnatum, potentiam majestatemq; Numinis cum stupore agnoscendi & celebrandi, nec non de qualitate facti propi-

us.

us concludendi, non de nihilo
 fuisse, quæ & sortium iudicio, &
 ipsius Jonæ confessione antea pro-
 dita essent, quorum iudicio hac-
 tenus tuto fidere neque poterant
 neque debebant. Ex isto tamen
 eventu non sequitur, providentiæ
 divinæ concursum ad priores nau-
 tarum actus fuisse effectivum, cum
 permissivum tantum eum fuisse,
 ex supra dictis constet. Nos au-
 tem, missis nautis, periclitantem
 ulterius Jonam paullulum seqva-
 mur. Quamdiu in undis fluctu-
 ans natarit, tacente historia quæ-
 rere nihil expedit, Id solum evi-
 dens est, movente Deo præsto fu-
 isse piscem grandem, qui Jonam
 faucibus exceptum, illæsum &
 integrum intra ventrem condit, &
 triduum detinet. Qualis fuerit
 hic piscis, inter eruditos adhuc
 multum disceptatum est. Textus
 quidem sacer Jonæ non aliud ei
 nomen nisi יוֹנָתַן indit, quod i-
 pfum

plum Matth. 12. 40. per κηλος exponitur. Balenam fuisse, communis sententia est: quam tamen nonnulli negatum eunt, potius lamiam seu canem carchariam fuisse contendentes. Balenam enim arctiori gula & ventriculo esse, quam ut hominem illa sum deglutire & continere queat: neque vorax esse animal, sed alga, pisciculis conchiliisque contentum, & raro in isto mari apparere. Contra carchariae os gulamque tantae esse vastitatis, ut hominem etiam obesum capere possit: canes istos voracissimos, carnivoros & anthropophagos, & in mari mediterraneo balenis esse frequentiores. κηλος generale esse nomen, competens omnibus magnis piscibus cetacei generis, balenis, phocis, delphinis (a. Verum enim vero ista omnia, quantumlibet plausibilia, decidenda huic quaestioni nondum sufficere videntur.

dentur, ut a sententia communiter
recepta discedendum putemus. Nam
ut taceamus, in miraculis res non
esse ad rationis normam anxie exi-
gendas, cum is ipse, qui Jonam in-
tra piscem potuit præter naturam
vivum servare, etiam introitum e-
idem commode aperire noverit: al-
lia simul hæc suppetunt argumen-
ta. Balæna enim, tam vastæ molis,
ventrem non adeo angustum esse o-
portet; quin revera nonnulli ma-
gnam ejus capacitatem esse testantur.
Præterea varias esse balænarum speci-
es, & supra viginti numerari, inter
alios refert Th: Bartholinus (b, &
singulas diversæ esse indolis. Sic ba-
lænam illam, septentrionalibus *Ross-
bwal* dictam, voracissimum esse ani-
mal, naves & homines subvertens,
ut iis potiatur, narrat Wormius (c.
Imo in intimo maris mediterranei
finu visam esse tantæ voracitatis bel-
luam, ut plures delphinos uno hau-
stu deglutierit, navesque & homi-
nes infectata sit, ex Procopio & Zo-
nara tradit Drossänder (d. Quam non
Car

Carchariam, sed balenam fuisse, corporis moles arguit. Tutius itaque *דג כחיתוס* notatione accipimus famosiori, qua balenam, ceu speciem potiorem designat, praesertim quum praedicatum *דג כחיתוס* eidem, ut moli carcharia longe vastiori, competat. Infalsa Rabbiorum somnia heic adducere parum refert, qui credunt non tantum piscem istum plane singularem fuisse, in hunc finem intra sextiduum creationis paratum; sed & oculis pellucidum, ut occulta maris, quocumque vagaretur, conspiciere possit. Propheta (c. Quin & his absorptum Jonam statuunt, primum a masculo, in cujus ventre commodam nactus sedem, ad preces compelli nequiverit: deinde ab eo in os femellae gravidae e-jectum, ubi tandem angustia ad orandum adactus fuerit (c. Nos potius periclitantem Jonam haectenus comitati, tarrum ejus carcerem cum stupore contemplamur, magno admirandae providentiae divinae argumento, quomodo ille respiratione

intercepta, pessimoque odore non fuerit suffocatus, aut alioquin calidissimo belluæ ventre intra triduum consumtus & in Chylum conversus; sed illæsus, vivus, valens, mentis compos, piis potuerit precibus & meditationibus vacare. *Sic ludit in humanis divina potentia rebus.*

Sed vela jam contrahere, finemque periclitationi Prophetæ Joannæ imponere, atque ea, quæ miram ejus contingunt conservationem, alii reservare tempori, si Deo fuerit visum, & vires tulerint, curta rei familiaris supellex me cogit. Lectorem candidum iterum iterumque rogatū velim, ut ea, quæ ex imperata brevitate sunt confecta, benignis velit intrueri oculis. Precibus atque suspiriis te, summe Deus, ex intimis cordis recessibus amplectimur, ut ecclesiæ tuæ naviculam, inter undas malignantium exastuantes periclitantē, gubernes, eandemque contra quosvis hostium insultus protegas. Patriam denique nostram, haud ita pridem a
 cru-

cruentissimi belli tempestatibus quam longissime agitatum, vexatam & pæne exhaustam, jam vero pace & requie condecoratam, ab omni hostili invasione clementer porro liberare & defendere digneris. Spiritus tuus nos ita illuminet, regat ac ducat, ut in mari hujus mundi turbulento fides nostra naufragium nunquam patiatur; sed post varias afflictionum & tentationum procellas, portum tandem inveniat tutissimum exoptatissimumque: nam nostrum auxilium in manu Dei est, qui fecit cælum & terram, Psalm. 124. 8.

למנוח מן המלחמה

(a Sam. Bochart. in Hierozoic. Part. post. lib. 5. cap. 12. pag. 743. Conf. Rondelet. de piscibus lib. 13. cap. 12. Aldrovand. de piscibus lib. 3. cap. 32. &c. (b Th. Bartholin. Cent. IV. hist. 24. (c Worm. Muse. lib. 3. cap. 13. (d Drossander de Palena pag. 44. (e Johan Schuisen in Appar. bib. Tom. II. pag. 899. 900. (f Pfeifferi prælect. in Jon. Leusden. Jon. illustratus pag. 109.

